

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.1:338.2:355.4(477).

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20118052>

**ВПЛИВ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА
РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Куртсеїтов Тимур Ленурович

Доктор технічних наук, професор, Національний університету оборони України, проспект Повітряних Сил, м. Київ 03049, Україна, e-mail kurttimur@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-6478-6469

Хомік Микола Миколайович

Доктор технічних наук, професор, Національний університету оборони України, проспект Повітряних Сил, м. Київ 03049, Україна, e-mail nkhomik@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1201-7702

Вельган Олександр Олександрович

Доктор наук з державного управління, доцент, Національний університету оборони України, проспект Повітряних Сил, м. Київ 03049, Україна, e-mail vsanucha@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-5360-777X>

Волков Віталій Павлович

Провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії експериментальних досліджень озброєння та військової техніки науково-дослідного відділу досліджень озброєння та військової техніки противника науково-дослідного управління інноваційних проєктів, досліджень озброєння

противника та досвіду експлуатації озброєння та військової техніки
Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації
озброєння та військової техніки, м. Черкаси 18000, Україна, e-mail
vitaliyvolkovv1969@gmail.com. ORCID ID: 0000-0003-2816-2645

Волков Євгеній Віталійович

Викладач кафедри економіки та фінансового забезпечення інституту
логістики та підтримки військ (сил) Національного університету оборони
України, проспект Повітряних Сил, м. Київ 03049, Україна, e-mail
evgeniyvolkov2231@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2816-2645

Прийнято: 05.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

Анотація: У дослідженні визначено вплив трансформації структури
державних фінансових ресурсів та видатків на рівень економічної безпеки
України в умовах воєнного стану та формування передумов післявоєнного
відновлення. Особлива увага приділяється співвідношенню внутрішніх і
зовнішніх джерел фінансування, а також зростанню оборонного та боргового
навантаження.

Використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів
дослідження, зокрема системний підхід, економіко-статистичні методи.
Інформаційною базою слугували офіційні дані Міністерства фінансів України,
Національного банку України, Державної служби статистики України та
міжнародних організацій (World Bank). Для узагальнення застосовано
порівняльний і трендовий аналіз, а також концепцію інтегрального індексу
економічної безпеки.

Встановлено, що у 2023–2025 рр. структура державних фінансових
ресурсів характеризувалася домінуванням зовнішнього фінансування та
зростанням ролі боргових інструментів при одночасному збереженні критично

високої частки видатків сектору безпеки і оборони. Доведено, що така модель фінансових ресурсів дозволяє забезпечити короткострокову макрофінансову стабільність, однак супроводжується підвищенням боргової залежності та зростанням витрат на обслуговування боргу. Обґрунтовано, що пільгова структура зовнішнього боргу та нарощування міжнародних резервів виступають ключовими компенсаторами фінансових ризиків. Виявлено нелінійний характер впливу оборонного навантаження на інвестиційну активність і макроекономічну динаміку, що підтверджує наявність порогових значень, після перевищення яких негативні ефекти посилюються.

Доведено, що структура державних фінансових ресурсів є визначальним фактором економічної безпеки в умовах війни. Підтримання раціонального балансу між зовнішнім фінансуванням, борговою стійкістю та інвестиційною активністю є ключовою умовою стабільності та відновлення економіки. Практичне значення результатів полягає у доцільності використання їх для формування бюджетної та боргової політики з урахуванням воєнного стану і довгострокових цілей розвитку.

Ключові слова: економічна безпека України; державні фінансові ресурси; макрофінансова стабільність; державний борг; оборонні видатки; зовнішнє фінансування; інвестиційна активність; післявоєнна трансформація.

THE IMPACT OF THE STRUCTURE OF PUBLIC FINANCIAL RESOURCES ON THE LEVEL OF UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY UNDER MARTIAL LAW AND DURING POST-WAR TRANSFORMATION

Timur Kurtseitov

Doctor of Technical Sciences, Professor, National University of Defense of Ukraine,

Air Force Avenue, Kyiv 03049, Ukraine, e-mail kurttimur@ukr.net,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6478-6469>

Mykola Khomik

Doctor of Technical Sciences, Professor, National University of Defense of Ukraine,
Air Force Avenue, Kyiv 03049, Ukraine, e-mail nkhomik@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1201-7702>

Oleksandr Velhan

Doctor of Public Administration, Associate Professor, National Defence University
of Ukraine, Air Force Avenue, Kyiv 03049, Ukraine, email: vsanucha@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-5360-777X>

Yevhenii Volkov

Lecturer at the Department of Economics and Financial Support of the Institute of
Logistics and Support of the Armed Forces (Forces) of the National Defense
University of Ukraine, Air Force Avenue, Kyiv 03049, Ukraine, e-mail
evgeniyvolkov2231@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2816-2645>

Vitalii Volkov

Senior Research Fellow at the Research Laboratory for Experimental Studies of
Weapons and Military Equipment, Research Department for Studies of Enemy
Weapons and Military Equipment, Research Directorate for Innovative Projects,
Research into Enemy Weapons and Operational Experience with Weapons and
Military Equipment, State Research Institute for Testing and Certification of
Weapons and Military Equipment, Cherkasy 18000, Ukraine,
e-mail vitaliyvolkovv1969@gmail.com.
ORCID ID: 0000-0003-2816-2645

Abstract: This study examines the impact of changes in the structure of state
financial resources and expenditure on Ukraine's economic security under martial

law and the creation of conditions for post-war recovery. Particular attention is paid to the balance between domestic and external sources of funding, as well as to the increase in defence and debt burdens.

A range of general scientific and specialised methods were employed, including a systematic approach and economic-statistical methods. The information base consisted of official data from the Ministry of Finance of Ukraine, the National Bank of Ukraine, the State Statistics Service of Ukraine and international organisations (World Bank). Comparative and trend analysis, as well as the concept of an integrated economic security index, were applied for generalisation.

It has been established that in 2023–2025, the structure of state financial resources is characterised by the dominance of external financing and the growing role of debt instruments, whilst maintaining a critically high share of expenditure in the security and defence sector. It has been demonstrated that such a model allows for short-term macro-financial stability, but is accompanied by an increase in debt dependency and rising debt servicing costs. It has been substantiated that the concessional structure of external debt and the accumulation of international reserves act as key mitigators of financial risks. The non-linear nature of the impact of the defence burden on investment activity and macroeconomic dynamics has been identified, confirming the existence of threshold values beyond which negative effects intensify.

It has been demonstrated that the structure of public financial resources is a determining factor for economic security in wartime. Maintaining a balance between external financing, debt sustainability and investment activity is a key condition for economic stability and recovery. The practical significance of the results lies in the possibility of using the proposed approach to formulate budgetary and debt policies, taking into account war risks and long-term development goals.

Keywords: Ukraine's economic security; public financial resources; macro-financial stability; public debt; defence expenditure; external financing; investment activity; post-war transformation.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану економічна безпека України визначається ефективністю формування та використання державних фінансових ресурсів. Сучасна бюджетна модель характеризується високою часткою оборонних видатків, значним дефіцитом і залежністю від зовнішнього фінансування, що одночасно стабілізує економіку але посилює боргові ризики.

За таких умов структура фінансових ресурсів стає ключовим чинником, що визначає баланс між поточними потребами та довгостроковим розвитком. Водночас у науковій літературі недостатньо досліджено її вплив на інтегральний рівень економічної безпеки в умовах війни.

Отже, актуальною є проблема встановлення взаємозв'язку між структурою державних фінансових ресурсів та економічною безпекою України для обґрунтування ефективних управлінських рішень у воєнний та післявоєнний періоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічної безпеки держави в умовах воєнного стану набула комплексного характеру та охоплює фінансову, виробничу, енергетичну, соціальну й інституційну складові. Сучасні наукові дослідження зосереджують увагу на необхідності адаптації механізмів державного регулювання до умов тривалої воєнної та макроекономічної нестабільності.

У наукових публікаціях українських дослідників значна увага приділяється методологічним підходам до оцінювання економічної безпеки. Зокрема, у працях В. Мунтіяна розглядається система індикаторів економічної безпеки та визначаються порогові значення макроекономічних показників [3]. О. Барановський досліджує фінансову складову економічної безпеки, акцентуючи увагу на ризиках боргової залежності та бюджетної нестабільності [4].

У сучасних наукових роботах українських авторів (2023–2025 рр.) аналізуються ключові виклики функціонування національної економіки в

умовах повномасштабної війни, зокрема питання бюджетної стійкості, енергетичної безпеки та відновлення інфраструктури [5].

У працях В. Гейця обґрунтовано доцільність структурної модернізації національної економіки як ключової передумови зміцнення економічної безпеки держави [1]. Дослідження Е. Лібанової висвітлюють вплив демографічних втрат, міграційних процесів і трансформації ринку праці на соціально-економічну стійкість країни [2].

Водночас сучасні дослідження, що базуються на офіційних даних Міністерства фінансів України, Національного банку України та міжнародних статистичних баз (World Development Indicators), акцентують увагу на зростанні ролі зовнішнього фінансування, бюджетного дефіциту та оборонних видатків в умовах війни.

Разом з тим більшість наукових публікацій зосереджені на окремих аспектах (борг, дефіцит, інфляція) і не враховують комплексного впливу структури державних фінансових ресурсів і видатків на рівень економічної безпеки в умовах тривалого воєнного навантаження.

Таким чином, недостатньо висвітленими залишається питання системного взаємозв'язку між структурою державних фінансових ресурсів, бюджетною політикою та економічною безпекою України, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на чисельність публікацій, недостатньо розкритим залишається комплексний вплив структури державних фінансових ресурсів і видатків на рівень економічної безпеки в умовах воєнного стану.

Причиною цього є орієнтація більшості наукових праць на умови мирного розвитку без урахування специфіки воєнно-економічного часу.

Зокрема, потребують подальшого дослідження взаємозв'язки між зовнішнім фінансуванням, борговим навантаженням та інвестиційною

активністю, а також визначення порогових значень оборонних видатків і державного боргу.

Вирішення зазначених питань дозволить підвищити ефективність бюджетної та боргової політики. У межах дослідження передбачено оцінити вплив структури фінансових ресурсів на економічну безпеку та обґрунтувати напрями її зміцнення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою статті є визначення причинно-наслідкового впливу структури державних фінансових ресурсів і видатків на рівень економічної безпеки України в умовах воєнного стану та обґрунтування підходів до забезпечення макрофінансової стійкості і післявоєнного відновлення.

Для досягнення мети передбачено: проаналізувати структуру державних фінансових ресурсів, оцінити вплив оборонного та боргового навантаження на макрофінансову стабільність, дослідити їх взаємозв'язок з інвестиційною активністю, визначити наявність порогових ефектів, обґрунтувати напрями оптимізації фінансової політики.

Виклад основного матеріалу дослідження

Економічна безпека у воєнний період практично зводиться до здатності держави одночасно: фінансувати сектор безпеки і оборони, утримувати макрофінансову стабільність (інфляція, боргова стійкість, резерви, валютний ринок); не допустити деградації інвестиційної та виробничої бази, яка визначає потенціал післявоєнного відновлення. У такій рамці структура державних фінансових ресурсів є не бухгалтерською деталлю, а ключовим механізмом перерозподілу ризиків між поточним виживанням та довгостроковим функціонування економіки. Зокрема, офіційний бюджетний профіль 2025 року демонструє, що видатки безпеки й оборони залишаються домінуючою статтею державного бюджету (в структурі видатків – понад половину), а дефіцит (без урахування грантів) залишається двозначним у частці ВВП. [6]

На цьому тлі формується дослідницька прогалина у публічних дискусіях часто існують “нормативні” пороги боргу (дефіциту) для мирного часу, проте для економіки під тривалим воєнним навантаженням потрібні інші – адаптовані до шоків критерії стійкості, які враховують комплексність фінансування (гранти, пільгові позики, ринковий борг), валютну структуру боргу й резервів, а також ефект витіснення інвестицій через домінування оборонних видатків.

Офіційні бюджетні показники (на рівні державного бюджету) засвідчують, що у 2023–2026 рр. роках видатки залишаються надзвичайно високими відносно ВВП, а дефіцит (без грантів) – стійко двозначним. У 2023 р. загальні видатки державного бюджету становили 4 014,8 млрд грн, у 2024 р. – 4 377,1 млрд грн, у 2025 р. (станом на листопад) – 3 929,1 млрд грн. Водночас дефіцит бюджету (без грантів) фіксується на рівнях 27,1% ВВП у 2023, 25,6% ВВП у 2024 та 20,4% ВВП у 2025. [6]

Ці значення важливі для економічної безпеки з двох причин. По-перше, вони формують постійний попит на додаткове фінансування. По-друге, вони визначають траєкторію боргу та боргового сервісу, який у структурі видатків 2025 року зростає як окрема стаття [6].

У 2025 р. Мінфін залучив 52,4 млрд дол. зовнішнього фінансування. Це позиціонується як ключовий механізм, що дозволив повністю закрити соціально-гуманітарні витрати, тоді як внутрішні ресурси спрямовувалися на сектор безпеки й оборони. [7]. Джерела зовнішнього фінансування у 2025 р. (рис. 1).

Це свідчить, що понад 70% такого фінансування припадає на механізм ERA Loans, який, за офіційним описом, має погашатися з доходів від заморожених російських активів. У повідомленні також наведено загальний масштаб механізму – 50 млрд дол. на 2025–2026 рр. – та факт повної вибірки своєї частини ЄС (18,1 млрд євро) у межах цього інструменту. [7]

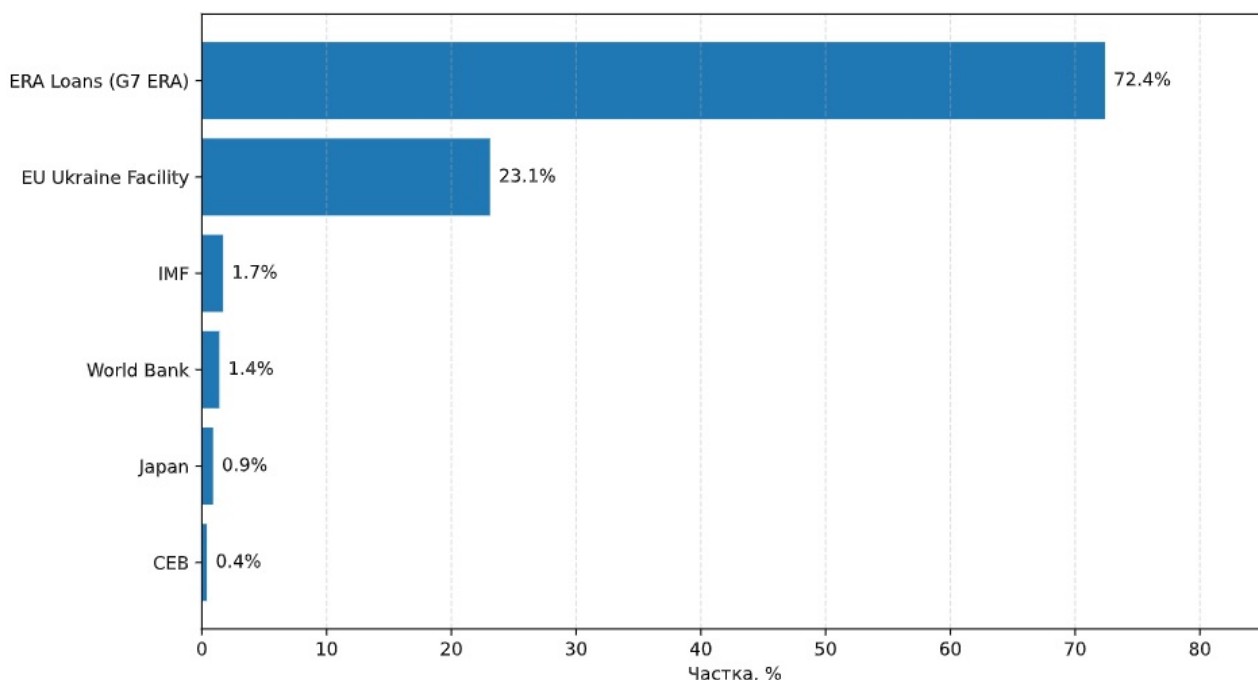

Рис. 1. Джерела зовнішнього фінансування

Джерело: складено автором на основі аналізу [7]

Такі джерела зовнішнього фінансування різко знижують потребу негайного підвищення податків, скорочення соціальних програм у короткому періоді, але водночас підвищують значущість ризиків політичної умовності, ритмічності надходжень та боргової траєкторії у разі, якщо частка грантів є обмеженою, а переважають позикові інструменти. Офіційні показники на 2023–2025 демонструють, що гранти можуть мати високу волатильність (наприклад, у 2024 у плані як суттєво нижчі, ніж 2023 р., тоді як у 2025 р. – знову вищі, але не домінуючі). [9]

Станом на кінець 2025 р. загальний державний і гарантований державою борг України становив 9 042,7 млрд грн (213,3 млрд дол); у повідомленні також наведено, що це на 29,5% більше (у гривневому еквіваленті), ніж наприкінці 2024 року, і що приріст переважно пов'язаний із довгостроковим пільговим фінансуванням партнерів. Критичним інтегральним показником економічної безпеки є співвідношення боргу до ВВП. За попередніми розрахунками Міністерства фінансів, борг/ВВП у 2025 р. становив 98,4%. [6]

Уточнення, яке суттєво змінює інтерпретацію ризиків (тобто важливе саме для дослідницької моделі), полягає у **структурі боргу**: приблизно 75% – зовнішній борг; понад половину зовнішнього боргу становлять зобов'язання перед ЄС (у повідомленні – близько 40% загального боргу) на винятково пільгових умовах; частка комерційного зовнішнього боргу знижена до <10%, внутрішній борг – близько 22%, гарантований – близько 3%.

З позиції економічної безпеки така структура формує подвійний ефект. З одного боку, спостерігається зниження ризиків рефінансування завдяки подовженню строків погашення зобов'язань і зменшенню середньої вартості запозичень. З іншого боку, посилюється валютна та донорська залежність, а також зростає довгострокове навантаження на бюджет унаслідок необхідності обслуговування навіть пільгового боргу. Це підтверджується наведеними Мінфіном індикаторами: середньозважений строк до погашення зріс із 6,3 % у 2021 року до 13,37 % у 2025 р.; середньозважена вартість боргу знизилась із 7,2% до 4,55%, а вартість зовнішнього – з 4,5% до 1,9%. [8] Однак одночасно у бюджеті 2025 року обслуговування боргу становить 480,8 млрд грн проти 247,6 млрд грн у 2023 р. (за порівняльною таблицею 2023–2025 рр.), що корелює з підвищенням боргового сервісу у % ВВП. Витрати на обслуговування державного боргу (% ВВП) наведені на (рис 2)

Фінансова безпека під час війни критично залежить від достатності міжнародних резервів (здатність згладжувати валютні шоки, фінансувати критичні імпортні потреби й обслуговувати зовнішні виплати). За попередніми даними НБУ, на 1 січня 2026 року міжнародні резерви становили **57 292,5 млн дол**, що описується як **найвищий рівень** за всю історію незалежної України; також підкреслено зростання більш ніж на 30% за 2025 рік. [9]

Цей факт є важливим контраргументом до спрощеної інтерпретації борг/ВВП $\approx 100\%$ як автоматично кризового. Резерви на рекордних рівнях означають наявність ліквідного буфера, а отже – вищу стійкість до короткострокових шоків (за умови збереження зовнішньої підтримки та

контрольованих валютних виплат). Водночас резерви, згідно з повідомленням, зростали саме завдяки надходженням від міжнародних партнерів, тобто прямо пов'язані зі структурою зовнішнього фінансування.

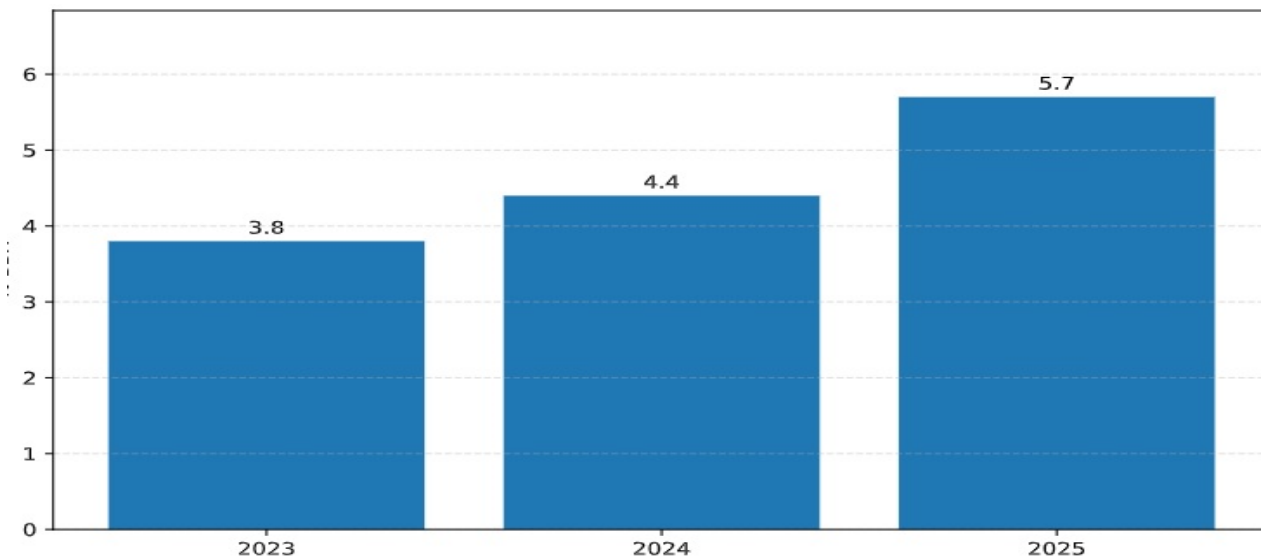

Рис. 2. Витрати обслуговування державного боргу

Джерело: складено автором на основі аналізу [9]

Для оцінки довгострокової економічної безпеки принциповим є те, чи зберігає економіка інвестиційну динаміку й контрольовану інфляцію (рис 3) За даними WDI, інфляція в Україні у 2015–2024 рр. була високоволатильною: пікова інфляція 2015 року (48,7%) і зростання у 2022 (20,2%) з подальшим зниженням у 2024 до 6,5%. [10]

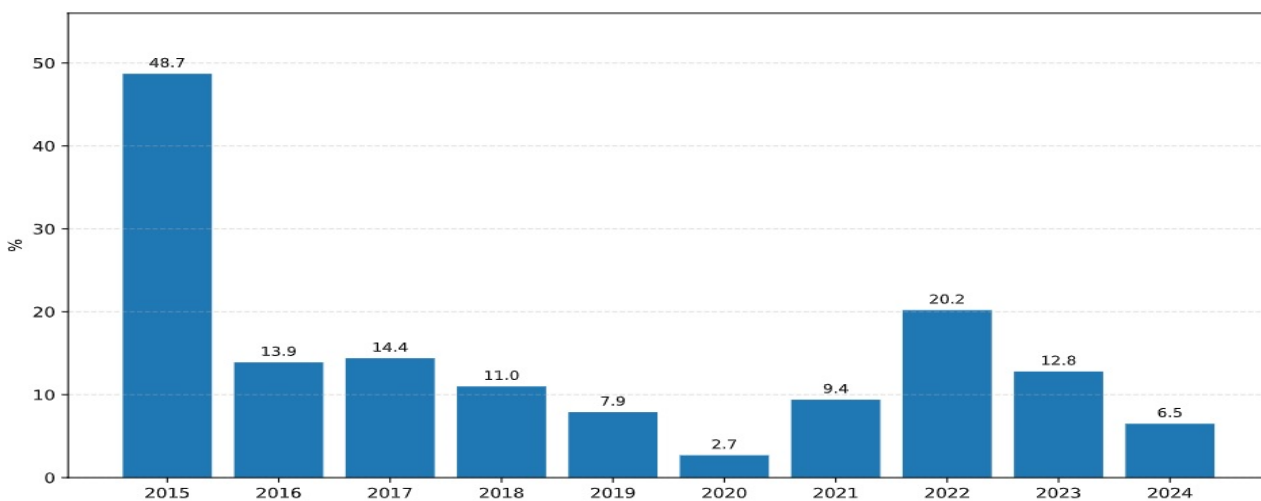

Рис.3 Річна інфляція в Україні, %

Джерело: складено автором на основі аналізу [10]

Інвестиційна активність (частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП (рис. 4) за офіційним індикатором національної статистики у 2015–2023 рр. коливалася від 11,9% (2022) до 19,9% (2023), демонструючи помітне падіння у 2022 р. та відновлення у 2023р..

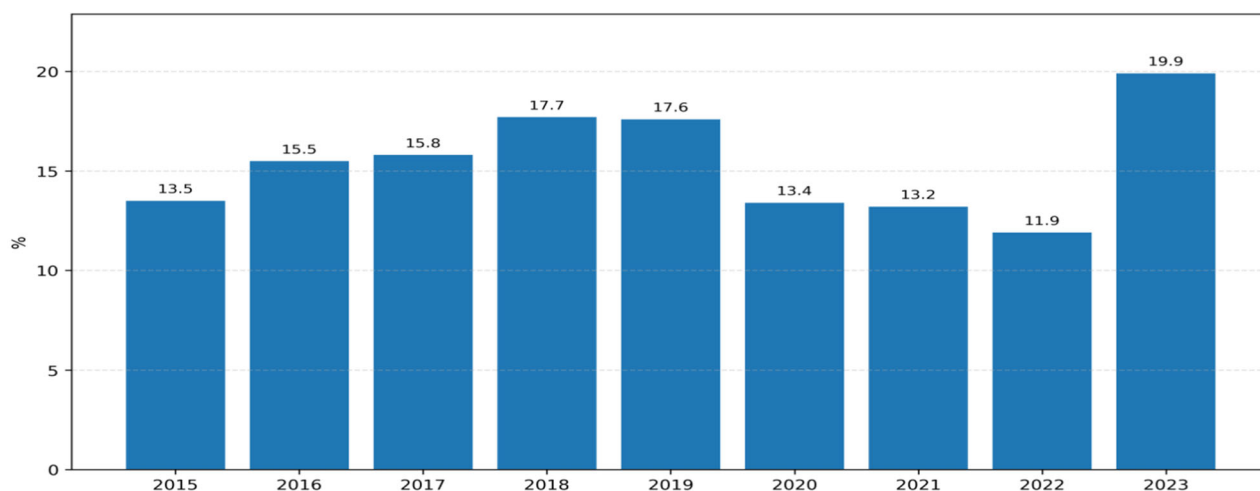

Рис.4 Інвестиційна активність в Україні , ВВП, %

Джерело: складено автором на основі аналізу [10]

Аналітично важливо розділити два механізми:

1) ефект воєнного шоку (2022), падіння ВВП і інвестицій при одночасному інфляційному тиску;

2) ефект бюджетно-фінансової стабілізації (2023–2024 рр.): відновлення зростання та пом'якшення інфляції на тлі масштабної зовнішньої підтримки і стабілізаційної ролі міжнародних резервів.

За даними WDI, реальне зростання ВВП у 2022 р. становило –28,8% з подальшим відновленням +5,5% у 2023 і +2,9% у 2024. [10] Реальне зростання ВВП, % (WDI 2015–2025) (рис. 5)

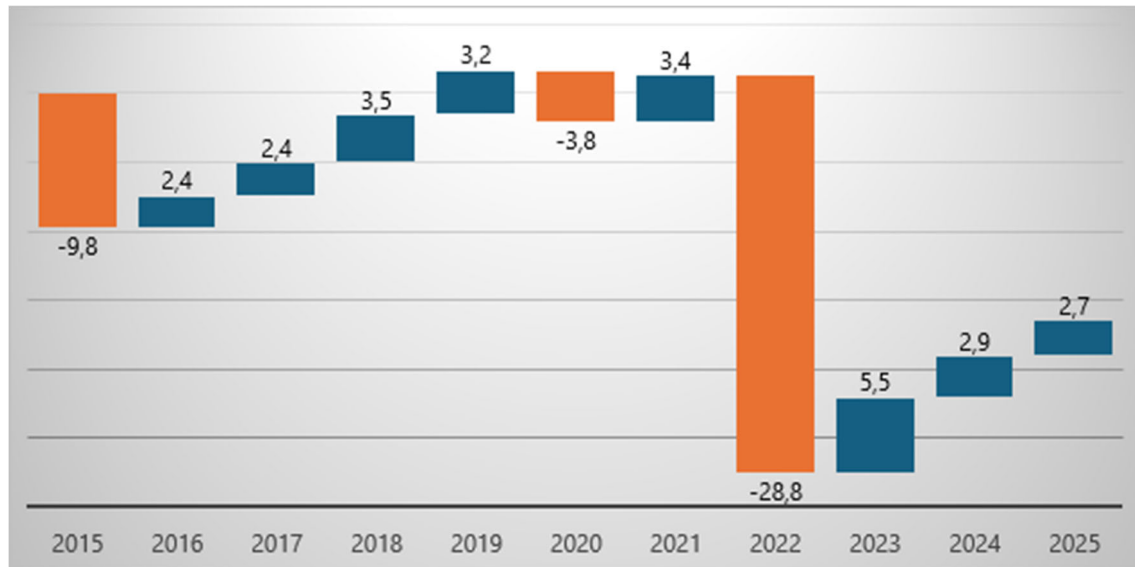

Рис.5 Реальне зростання ВВП, %

Джерело: складено автором на основі аналізу [13]

Ключовим елементом дослідження є кількісна оцінка оборонного навантаження. З огляду на те, що офіційні бюджетні матеріали відображають видатки сектору безпеки і оборони в абсолютному вираженні, а також містять дані щодо номінального ВВП, виникає можливість обчислення їх частки у ВВП як відносного показника. Слід підкреслити, що цей індикатор має бюджетну природу та не є тотожним міжнародним оцінкам військових витрат, сформованим за альтернативними методологічними підходами. За 2023–2026 рр. відповідні частки становлять приблизно 40,9% ВВП (2023 рік), 36,6% (2024 рік) 26,1% (2025 рік) та 27,2% (2026 рік), (рис 6)[6]

У дослідженні застосовано пороговий підхід, що передбачає визначення критичних значень оборонного та боргового навантаження. За таких умов актуалізується завдання ідентифікації порогових значень оборонного та боргового навантаження, перевищення яких супроводжується посиленням негативних макроекономічних ефектів. Зокрема, йдеться про зниження інвестиційної активності (наприклад, падіння частки валового нагромадження основного капіталу нижче умовного рівня 15% ВВП), прискорення інфляційних процесів унаслідок монетизації дефіциту або формування девальваційних

очікувань, а також погіршення показників боргової стійкості через зростання співвідношення боргу до ВВП і витрат на його обслуговування.

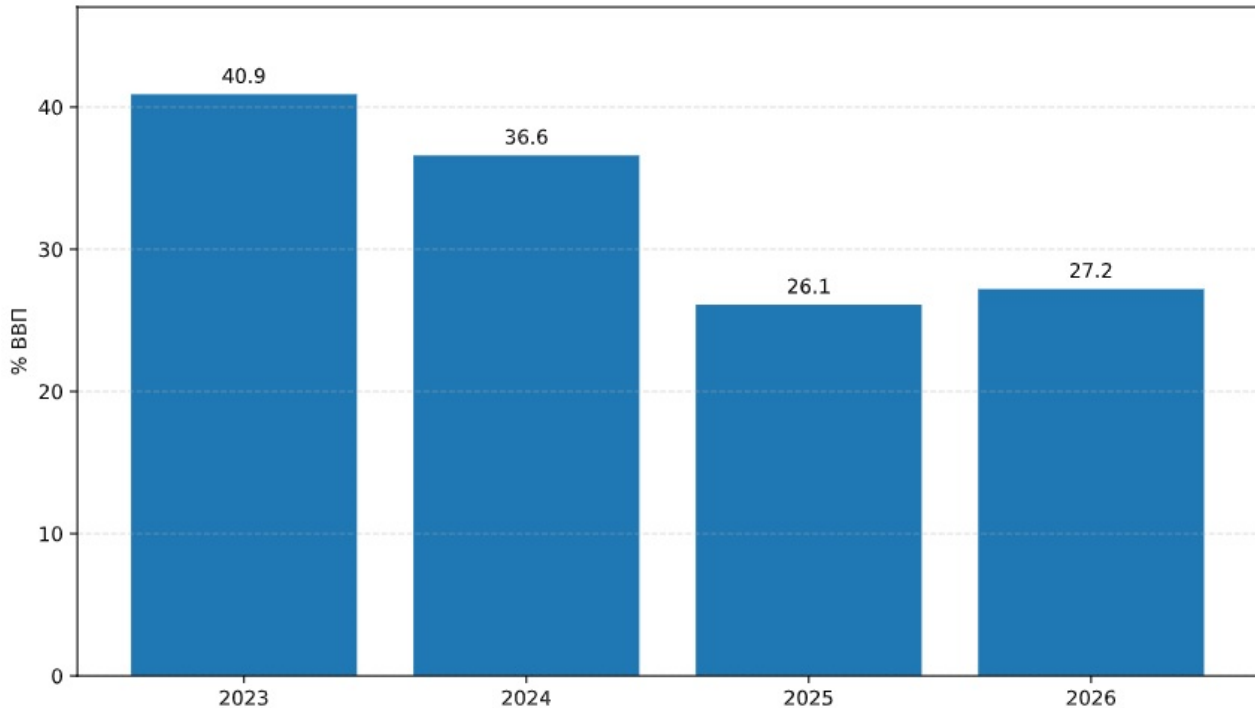

Рис.6 Видатки на сектор безпеки і оборони, % ВВП

Джерело: складено автором на основі аналізу [6]

У повноцінній економетричній специфікації оцінка порогового значення потребує використання розширених часових рядів (квартальних або місячних) та застосування відповідних моделей. Водночас навіть агрегований аналіз свідчить, що у 2025 р. сформувалася комбінація факторів підвищеного ризику, зокрема високий рівень боргового навантаження (борг/ВВП близько 98,4%), зростання витрат на обслуговування боргу (близько 480,8 млрд грн, або орієнтовно 5,7% ВВП) та значна залежність від зовнішнього фінансування. У цих умовах економічна безпека України у 2023–2025 рр. формується на балансі трьох взаємопов'язаних компонентів.

По-перше, фіскальна спроможність і керованість бюджетного дефіциту. Високий рівень дефіциту (20–27% ВВП без урахування грантів) зумовлює

постійну потребу у фінансуванні та підвищує залежність державних фінансів від зовнішніх джерел підтримки.

По-друге, зовнішнє фінансування як ключовий фактор підтримання соціально-економічної стабільності. У 2025 р. обсяг зовнішнього фінансування становив 52,4 млрд дол. США, що дозволило забезпечити фінансування соціально-гуманітарних видатків і сконцентрувати внутрішні ресурси на оборонних потребах. Водночас домінування позикових інструментів, зокрема ERA Loans (понад 70%), формує специфічний профіль ризику, пов'язаний із залежністю від міжнародної підтримки та механізмів її довгострокового забезпечення.

По-третє, макрофінансові буфери та боргова стійкість. За співвідношення боргу до ВВП на рівні близько 100% ключову роль відіграє структура боргу. Переважання зовнішнього, довгострокового та пільгового фінансування знижує ризики рефінансування та вартість запозичень, проте не усуває ризиків зростання боргового навантаження і валютної залежності. Водночас значний обсяг міжнародних резервів (близько 57,3 млрд дол. США наприкінці 2025 р.) виконує функцію короткострокового стабілізаційного буфера, який, однак, прямо залежить від обсягів зовнішньої підтримки.

Отримані результати дозволяють сформулювати ключові напрями економічної політики для післявоєнної трансформації економіки.

По-перше, оптимізація оборонних видатків має здійснюватися з урахуванням їхньої ефективності, структури та внутрішнього мультиплікаційного ефекту. В умовах високого оборонного навантаження вирішальним є не лише обсяг витрат, а й їх здатність підтримувати внутрішній економічний попит та інвестиційну активність.

По-друге, боргова політика має набувати структурного характеру. Ключове значення мають не лише обсяги боргу, а й його валютна структура, строковість, рівень пільговості та механізми погашення. Це визначає

довгострокову фіскальну стійкість і залежність від зовнішніх джерел фінансування.

По-третє, інвестиційна активність має розглядатися як центральний елемент економічної безпеки. Значне падіння інвестицій у 2022 р. та їх часткове відновлення у 2023 р. свідчать про високу чутливість економіки до шоків і водночас про наявність потенціалу для відновлення. Перехід до стійкого інвестиційного зростання потребує створення та реалізації довгострокових програм відбудови, розширення доступу до фінансування та формування сприятливого інституційного середовища

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що структура державних фінансових ресурсів і видатків є одним із визначальних чинником формування економічної безпеки України в умовах воєнного стану.

Доведено, що домінування зовнішнього фінансування та зростання оборонного і боргового навантаження забезпечують короткострокову макрофінансову стабільність, проте водночас формують довгострокові ризики, пов'язані з борговою залежністю, валютною вразливістю та обмеженням інвестиційної активності.

Обґрунтовано, що вплив оборонних видатків і державного боргу на ключові макроекономічні параметри має нелінійний характер, що свідчить про наявність порогових значень, перевищення яких супроводжується посиленням негативних економічних ефектів. Це підтверджує доцільність застосування підходів, орієнтованих на ідентифікацію таких критичних меж при формуванні фінансової політики.

Результати дослідження свідчать, що економічна безпека у воєнний період формується як залежність від раціонального балансу між фіскальною спроможністю держави, обсягами та структурою зовнішнього фінансування, а також від наявності макрофінансових буферів. Водночас підтримання

інвестиційної активності виступає ключовою умовою забезпечення довгострокової стійкості та післявоєнного відновлення економіки.

Поставлена мета дослідження досягнута, оскільки визначено характер і напрям впливу структури державних фінансових ресурсів на рівень економічної безпеки, а також обґрунтовано ключові взаємозв'язки між фінансовими параметрами та макроекономічними показниками. Запропоновані підходи можуть бути використані при формуванні бюджетної та боргової політики з урахуванням ризиків воєнного стану і стратегічних цілей розвитку.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розширення економетричного аналізу з використанням детальніших часових рядів, уточнення порогових значень ключових показників, а також розробку інтегральних моделей оцінювання економічної безпеки з урахуванням галузевих і регіональних особливостей.

Список використаних джерел

- 1.Геєць В. М. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія. Київ : НАН України,2023. 304 с.
- 2.Лібанова Е. М. Соціально-демографічні трансформації в Україні в умовах воєнного стану. Демографія та соціальна економіка. 2023. No 3 (53). С. 5–18. URL: <https://dse.org.ua> (дата звернення: 10.02.2026).
- 3.Мунтіян В. І. Економічна безпека України: методологія оцінювання та механізми забезпечення. Еконо-міка України. 2022. No 7. С. 4–18.
- 4.Барановський О. І. Фінансова безпека держави в умовах глобальних викликів. Фінанси України. 2023.No 2. С. 7–23.
- 5.Іванов С. В., Петренко О. А. Економічна безпека України в умовах воєнного стану: сучасні виклики та інструменти державної політики. Економіка та держава. 2024. No 1. С. 12–18. URL: <http://www.economy.in.ua>
6. Міністерство фінансів України. *Ukraine's State Budget 2025*. URL: [State Budget 2025 PDF](#).

7. Міністерство фінансів України. У 2025 році Мінфін України залучив \$52,4 млрд зовнішнього фінансування, із яких понад 70 % – за рахунок доходів від заморожених активів РФ. 30.12.2025. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/in_2025_ukraines_ministry_of_finance_secured_524_billion_in_external_financing_more_than_70_of_which_came_from_revenues_generated_by_frozen_russian_assets-5520

8. Міністерство фінансів України. Державний борг України в 2025 році: середній строк до погашення зріс більш ніж удвічі, а середня вартість суттєво знизилась. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraines_public_debt_in_2025_average_maturity_more_than_doubled_while_average_cost_significantly_decreased-5567

9. Національний банк України. Міжнародні резерви України зросли упродовж 2025 року на понад 30% до 57,3 млрд дол. США. 07.01.2026. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-ukrayini-zrosli-uprodovj-2025-roku-na-ponad-30-do-573-mlrd-dol-ssha>

10. Світовий банк. World Development Indicators: Inflation, consumer prices (annual %) for Ukraine. URL: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?country=UKR&series=FP.CPI.TOTL.ZG&source=2>